

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ
Факультет № 3
Кафедра поліцейської діяльності та публічного адміністрування

НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА
навчального плану табірному збору в перший рік навчання за бакалаврською
програмою.

«Взаємодія з населенням на засадах партнерства»

Вінниця 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 29.08.2023 № 8

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з юридичних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування факультету № 3 (протокол від 28.08.2023 № 21)

Рецензенти:

1. Заступник начальника Головного управління Національної поліції в Вінницькій області майор поліції Волокітенко І.О.
2. Доцент кафедри адміністративного права і процесу факультету № 1 Харківського національного університету внутрішніх справ, к.ю.н., доцент Казанчук І.Д.

Розробники:

- 1.Завідувач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування, д.ю.н., професор, Джафарова О.В.
- 2.Викладач кафедри поліцейської діяльності та публічного адміністрування, д.ф., Грідіна Н.Ю.

Взаємодія з населенням на засадах партнерства (Community policing)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни					Вид контролю
	Всього	з них:				
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	
Семестр № 3						
Тема № 1: Взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства		2		4		залік

Тема лекції: Взаємодія поліції з населенням на засадах партнерства.

План лекції

1. Community policing як партнерство між поліцією та громадою.
2. Обґрунтування необхідності застосування моделі Community policing.
3. Організація діяльності громадських формувань із забезпечення публічної безпеки та порядку. Інститут волонтерства.
4. Приклади спільних проєктів Національної поліції та громадськості.
5. Практичні рекомендації щодо культури спілкування працівників поліції з громадянами.

1. Community policing як партнерство між поліцією та громадою

Community policing (поліцейська діяльність, орієнтована на громаду; CoP) – це політика та стратегія, націлена на досягнення більш ефективного та дієвого контролю над злочинністю шляхом проактивної опори на ресурси громади. Це передбачає більшу підзвітність поліції, більшу участь громади у прийнятті рішень і більшу турботу про громадянські права та свободи. Це постійна взаємодія поліції з населенням та місцевою владою заради спільного безпечного простору.

Community policing також можна визначити як підхід, сфокусований на споживачах правоохоронних послуг, та спрямований на встановлення

партнерських відносин із громадою у превенції та виявленні злочинів, а також на зниження побоювань злочинності та підвищення якості життя.

Основи партнерства поліції та громади

ФІЛОСОФІЯ	СТРАТЕГІЯ	ТАКТИКА
широта функцій	Наголос на попередженні правопорушень	Партнерство
Персональне обслуговування, сервісний підхід	Географічна спрямованість, територіальний принцип роботи	Розв'язання проблем
Інформування громадян, відкритість і прозорість у побудові відносин	Оперативна гнучкість, вчасність і повнота реагування	Позитивна взаємодія

Ідея «Community Policing» вперше була реалізована в США у 80-х роках ХХ сторіччя. Співробітники поліції дійшли висновку, що зменшення кількості піших патрулів на місцевому рівні, зупинення неформальних контактів між населенням та поліцією негативно впливає на якість забезпечення публічного порядку, профілактику правопорушень та рівень довіри громадян до правоохоронних органів в цілому.

СоР – це постійний контакт поліцейського та містян. Тобто люди звертаються до поліції не лише коли щось сталося, а й коли вони мають пропозицію чи прохання спільно попрацювати над попередженням правопорушень. У такому разі представники громади спільно з поліцейськими, найкраще – разом з відповідальними чиновниками, визначають, що є джерелом небезпеки, та розробляють спільний план дій, щоб мінімізувати цю небезпеку. Це один вимір принципу Community Policing.

Поліцейський взаємодіє зі своєю громадою не лише власне під час виконання службових обов'язків. Якщо, наприклад, після служби офіцер бере м'яча, виходить у свій двір та грає в баскетбол з місцевими підлітками, – це також робота за принципом Community Policing. Поліцейський знайомиться з хлопцями, розповідає про службу, на прикладах з життя пояснює, чому закон краще не порушувати, чому важливо бути людяним. Це можна укласти в план заходів, якийсь місячник? Звісно, ні. Ти ж не скажеш їм: «У мене є затверджений план бесіди, нумо працювати за ним». З 14–15-річними підлітками це не спрацює.

Community Policing – це підхід у щоденній роботі поліції, побудований на принципах постійної комунікації, де:

- поліція та місцева громада відчують спільну відповідальність за безпеку;
- поліція реагує на місцеві потреби й вимоги, які визначає громада;
- взаємодія і комунікація між населенням і поліцією є ефективною і приносить результати;
- застосовується індивідуальний підхід до вирішення місцевих проблем у взаємодії з населенням та відповідальними органами влади;
- співпраця спрямована на попередження правопорушень і наявний спільний план превентивної діяльності.

СоР – це не ізольована програма або ж окреме поліцейське управління чи відділок, а підхід у щоденній роботі поліції!

2. Обґрунтування необхідності застосування моделі Community policing

Переваги Community Policing для мешканців громад:

1) Вони зможуть повідомляти поліції про проблеми у сфері безпеки та спільно з поліцією шукати рішення для їх подолання.

2) Місцева поліція у плануванні роботи буде враховувати думку населення з питань безпеки, а на підставі цієї інформації формуватимуться місцеві програми із підвищення захищеності та безпеки території.

3) Запровадження інноваційних платформ комунікації з населенням (онлайн-платформи, створення «карт злочинності» (crime mapping), тематичні зустрічі, спільні ініціативи тощо) допоможе мешканцям швидше отримувати реакцію на свої звернення та ефективніше вирішувати проблеми з безпекою.

4) За рахунок більш тісної комунікації та взаємодії між населенням і поліцією збільшиться рівень поінформованості людей про те, що робить поліція, яка її роль, права, обов'язки, здобутки.

5) Зосередження уваги на причинах злочинів дозволить завчасно попереджати їх.

6) Громада зможе контролювати діяльність поліції, отримувати актуальну інформацію про стан правопорядку за місцем проживання.

7) Критерієм оцінки роботи поліції стане те, як поліція вирішує проблеми у сфері забезпечення прав і свобод громадян, визначені населенням. При цьому саму оцінку також даватимуть представники громад, органів місцевого самоврядування, незалежні експерти.

Переваги Community Policing для місцевої влади:

1) Відповідальна місцева влада завжди зацікавлена у забезпеченні правопорядку на своїй території. Адже від рівня безпеки в громаді залежить і добробут людей, від швидкого й ефективного реагування на злочини – їхня захищеність, а від превентивної роботи – менша кількість правопорушень і злочинів в майбутньому.

2) Безпека в місті, селі, селищі є спільною відповідальністю і поліції, і місцевої влади, і мешканців. Місцева влада відповідає за забезпечення добробуту, освітлення території в темну пору доби, ремонт доріг та пішохідних доріжок, аварійних будинків тощо. Саме тому їхня роль у розвитку Community Policing дуже важлива.

3) Community Policing дозволяє фокусувати діяльність поліції на важливих для населення аспектах безпеки в місті (наприклад, наркоманія, квартирні крадіжки та ін.) та домовитися, як їх краще вирішити.

4) Місцева влада спільно з мешканцями може визначити небезпечні для людей ділянки в місті, селі, селищі та краще зрозуміти потреби в безпеці.

5) Місцева влада може відповідати на запити людей щодо підвищення рівня безпеки конкретними діями, через що довіра до неї зростатиме.

6) Безпечна територія приваблює для інвестиційних проєктів, а це дає можливість залучити зовнішні кошти для розбудови міст і селищ.

7) Чим безпечніше місто чи село, тим воно комфортніше для туристів, які забезпечать додатковий дохід для громади.

Переваги Community Policing для органів Національної поліції:

Сучасна поліція у своїй роботі орієнтується на потреби місцевої громади. Закон України «Про Національну поліцію» визначає необхідність взаємодії поліції і населення на засадах партнерства. Для чого ж були прийняті ці норми і навіщо самій поліції треба розвивати взаємодію з громадою?

1) Завдяки залученню населення поліція зможе ефективніше запобігати новим правопорушенням. Як наслідок, поменшає роботи, пов'язаної із реагуванням на вчинені правопорушення і розслідуванням скоєних злочинів.

2) Співпраця з активними мешканцями дозволить заручитись підтримкою громади і будувати довіру між поліцейськими та мешканцями.

3) Вирішення проблем, які турбують громаду, сприяє формуванню позитивного іміджу поліції.

4) Співпрацюючи з громадою, поліція має можливість підвищувати обізнаність мешканців про свою роботу (наприклад, про межі компетенції поліцейських або про альтернативні шляхи вирішення проблем). Це дозволить в подальшому зменшити навантаження на патрульну поліцію.

3. Організація діяльності громадських формувань із забезпечення публічної безпеки та порядку. Інститут волонтерства

Забезпечення безпеки та публічного порядку, вирішення проблеми профілактики правопорушень вимагає посилення активізації діяльності суспільства, оскільки ці завдання неможливо вирішити силами лише органів поліції.

В Україні серед усього переліку інституцій громадянського суспільства найбільш активними в контексті реалізації правоохоронної функції держави є громадські формування правоохоронної спрямованості (або громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону), діяльність яких врегульована Законом України «Про участь громадян в охороні громадського порядку та державного кордону» (далі – громадські формування).

У яких організаційних формах створюються громадські формування?

Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону можуть бути створені як:

- зведені загони громадських формувань;
- спеціалізовані загони (групи) сприяння Національній поліції та Державній прикордонній службі України;
- асоціації громадських формувань тощо.

Який порядок створення громадських формувань?

Громадські формування створюються на добровільних засадах за місцем роботи, навчання або проживання громадян.

Рішення про створення громадських формувань **приймається на зборах (конференціях) громадян**. На збори можуть бути запрошені представники трудових колективів, навчальних закладів, правоохоронних органів, підрозділів Державної прикордонної служби України та громадськості. Громадські формування з охорони громадського порядку і державного кордону **створюються у складі не менше ніж 10 осіб**.

Громадське формування діє на основі положення (статуту) про нього.

Положення (статут) узгоджується з керівництвом відповідного територіального органу Національної поліції, підрозділу Державної прикордонної служби України, а також виконавчого органу ради, на території якої діятиме це громадське формування.

Як здійснюється реєстрація громадських формувань?

Громадське формування набуває статусу юридичної особи з дати його державної реєстрації в порядку, визначеному Законом України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань».

Для реєстрації громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону **подаються:**

- рішення про його створення, підтримане відповідним органом Національної поліції чи підрозділом Державної прикордонної служби України;
- узгоджене з цими органами положення (статут);
- інформація про склад керівного органу;
- список членів формування.

Згідно, статті 1 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань» **суб'єктом державної реєстрації**, вищезазначених формувань є виконавчі органи сільських, селищних та міських рад, Київська та Севастопольська міські, районні, районні у містах Києві та Севастополі державні адміністрації, нотаріуси, акредитовані суб'єкти.

Як припиняється діяльність громадських формувань?

Діяльність громадського формування може бути припинена шляхом примусового розпуску або саморозпуску.

У разі порушення громадським формуванням вимог чинного законодавства щодо його діяльності за заявою реєструючого органу його діяльність може бути заборонена за рішенням суду у встановленому законом порядку.

Суд розглядає заяву реєструючого органу про заборону діяльності громадського формування і приймає відповідне рішення у термін до 30 днів з моменту надходження заяви до суду.

Які завдання мають громадські формування?

1) надання допомоги органам Національної поліції у забезпеченні громадського порядку і громадської безпеки, запобіганні адміністративним проступкам і злочинам;

2) інформування органів Національної поліції про вчинені або ті, що готуються, злочини, місця концентрації злочинних угруповань;

3) сприяння органам Національної поліції у виявленні і розкритті злочинів, розшуку осіб, які їх вчинили, захисті інтересів держави, підприємств, установ, організацій, громадян від злочинних посягань; участь у забезпеченні безпеки дорожнього руху та боротьбі з дитячою бездоглядністю і правопорушеннями неповнолітніх;

4) надання невідкладної допомоги особам, які потерпіли від нещасних випадків чи правопорушень;

5) участь у рятуванні людей і майна, підтриманні громадського порядку у разі стихійного лиха та інших надзвичайних обставин.

Які права та обов'язки мають члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону?

Обов'язки під час виконання обов'язків з охорони громадського порядку і державного кордону:

1) брати активну участь в охороні громадського порядку і державного кордону, припиненні адміністративних правопорушень і злочинів та запобіганні їм;

2) під час виконання обов'язків з охорони громадського порядку і державного кордону мати особисте посвідчення члена громадського формування та нарукану пов'язку;

3) доставляти до органів Національної поліції, в підрозділи Державної прикордонної служби України, штаб громадського формування з охорони громадського порядку або громадський пункт охорони порядку, приміщення виконавчого органу селищної, сільської ради осіб, які вчинили адміністративне правопорушення, з метою його припинення, якщо вичерпано інші заходи впливу, встановлення особи порушника, складення протоколу про адміністративне правопорушення у разі неможливості скласти його на місці вчинення правопорушення, якщо складення протоколу є обов'язковим;

4) надавати у межах наданих їм прав допомогу народним депутатам України, представникам органів державної влади та органів місцевого самоврядування у їх законній діяльності, якщо в цьому їм чиниться протидія або загрожує небезпека з боку правопорушників.

Права під час виконання обов'язків з охорони громадського порядку і державного кордону після обов'язкового пред'явлення посвідчення:

1) вимагати від громадян додержання правопорядку, припинення адміністративних правопорушень і злочинів, додержання режиму державного кордону, в тому числі на територіях, що межують з державним кордоном, де прикордонну смугу не визначено;

2) у разі підозри у вчиненні адміністративних правопорушень і злочинів перевіряти у громадян документи, що посвідчують їх особу;

3) спільно з поліцейськими та військовослужбовцями Державної прикордонної служби України затримувати і доставляти до органу Національної поліції, підрозділу Державної прикордонної служби України, штабу громадського формування з охорони громадського порядку або громадського пункту охорони порядку осіб, які виявили злісну непокору законним вимогам члена громадського формування і не виконують вимог щодо припинення адміністративного правопорушення;

4) складати протоколи про адміністративні правопорушення;

5) входити до клубів, кінотеатрів, стадіонів, інших громадських місць і приміщень за згодою власника чи уповноваженого ним органу для переслідування правопорушника, який переховується, або припинення адміністративних правопорушень чи злочинів;

6) у разі участі спільно з прикордонниками у пошуку порушників кордону за згодою громадян або власника підприємства, установи, та в присутності їх представників входити у будь-який час доби до житлових приміщень, на територію і в приміщення підприємств, установ, організацій та оглядати транспортні засоби;

7) у невідкладних випадках використовувати транспортні засоби, що належать підприємствам, установам, організаціям або громадянам (за їх згодою), крім транспортних засобів дипломатичних, консульських представництв іноземних держав, міжнародних організацій, транспортних засобів спеціального призначення, для доставлення до лікувальних закладів

осіб, що перебувають у безпорадному стані, а також осіб, які потерпіли від нещасних випадків або правопорушень і потребують термінової медичної допомоги;

8) у разі порушення водіями Правил дорожнього руху, створення реальної загрози життю або здоров'ю громадян вживати заходів до припинення цього правопорушення, здійснювати перевірку документів у водіїв на право користування та керування транспортними засобами, а також не допускати осіб, які не мають документів або перебувають у стані сп'яніння, до подальшого керування транспортними засобами;

9) під час виконання обов'язків члена громадського формування використовувати за власним бажанням свій або інший приватний автотранспорт за згодою власника або особи, у володінні якої він перебуває;

10) застосовувати в установленому порядку заходи фізичного впливу, спеціальні засоби індивідуального захисту та самооборони.

Які основні форми і методи роботи громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону

1) спільне з поліцейськими, прикордонниками патрулювання і виставлення постів на вулицях, майданах, залізничних вокзалах, в аеропортах, морських і річкових портах, у місцях компактного проживання громадян, розташування підприємств, установ, організацій, навчальних закладів, а також у місцях можливої появи порушників кордону в межах району, що контролюється Державною прикордонною службою України;

2) проведення разом з прикордонниками огляду на маршрутах можливого руху порушників державного кордону, місць їх укриття, транспортних засобів, суміжної з державним кордоном місцевості з метою встановлення причин та умов перебування невідомих осіб;

3) участь у заходах правоохоронних органів, спрямованих на боротьбу з окремими видами правопорушень.

Хто може бути членом громадського формування з охорони громадського порядку і державного кордону?

– громадяни України, які досягли 18-річного віку, виявили бажання брати участь у зміцненні правопорядку і в охороні державного кордону

– здатні за своїми діловими, моральними якостями і станом здоров'я виконувати на добровільних засадах взяті на себе зобов'язання.

Члени громадських формувань можуть брати участь у забезпеченні правопорядку за місцем реєстрації цих об'єднань лише після проходження відповідної правової та спеціальної підготовки в органах Національної поліції, підрозділах Державної прикордонної служби України і одержання в органі місцевого самоврядування посвідчення члена громадського формування.

Не можуть бути членами зазначених громадських формувань особи, які порушують громадський порядок, особи, судимість з яких не знята або не погашена у встановленому законом порядку, та раніше засуджені за умисні злочини, хворі на хронічний алкоголізм і наркоманію, визнані в судовому

порядку недієздатними чи обмежено дієздатними, та інші особи у випадках, передбачених законами України.

Які обов'язки мають органи виконавчої влади та місцевого самоврядування щодо організації діяльності громадських формувань?

Місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування у межах своєї компетенції спільно з органами Національної поліції та підрозділами Державної прикордонної служби України здійснюють **координацію та контроль** за діяльністю громадських формувань, **заслуховують повідомлення і звіти** керівників зазначених формувань.

Для реалізації цілей і завдань цих громадських формувань місцеві державні адміністрації та органи місцевого самоврядування мають право **вводити за рахунок коштів місцевого бюджету посади інструктора** з питань роботи з цими формуваннями.

Повсякденна (оперативна) діяльність громадських формувань організовується, спрямовується і контролюється органами Національної поліції або підрозділами Державної прикордонної служби України.

Органи місцевого самоврядування та місцеві державні адміністрації мають право вирішувати питання щодо забезпечення діяльності громадських формувань, **надавати їм службові приміщення, інвентар та засоби зв'язку**.

Особливим напрямом діяльності інституцій громадянського суспільства, що набув свого надзвичайно важливого значення у 2014 р. в Україні, в контексті реалізації правоохоронної функції держави є **взаємодія волонтерських організацій та окремих волонтерів із правоохоронними органами**.

Волонтерські організації в тісній взаємодії з працівниками поліції виконують широкий спектр завдань, спрямованих на:

- патрулювання житлових масивів і селищ;
- участь у розшуку зниклих безвісти; участь у розшуку та затриманні підозрюваних у скоєнні злочину;
- спільне проведення профілактичних, просвітницьких, виховних заходів серед різних категорій населення;
- роботу з підлітками «групи ризику», безпритульними тощо.

Забезпечення довіри населення до органів поліції вимагає вжиття таких заходів:

- активізації участі органів поліції в житті населення на відповідній ділянці (вивчення потреб та проблем населення, налагодження взаємодії з представниками національних меншин з метою мінімізації виникнення конфліктів на національному або релігійному ґрунті);
- вжиття заходів швидкого реагування на повідомлення, отримані від мешканців ділянки про вчинені правопорушення або ті, що готуються. Це дозволить переконати населення в тому, що органи поліції дійсно зацікавлені в допомозі населення;
- залучення представників інших правоохоронних органів та органів державної влади і місцевого самоврядування до вирішення проблем, які турбують населення;

- залучення населення до обговорення стратегій діяльності органів поліції щодо реалізації правоохоронної функції держави, різноманітних програм протидії злочинності на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці;

- запровадження систематичного звітування представників органів поліції населенню підвідомчої території про заходи, що були здійснені з метою підтримання належного рівня правопорядку, та отримані результати;

- інформування населення про можливі шляхи сприяння органам поліції у виконанні покладених на них обов'язків, що дозволить населенню стати дійсним партнером органів поліції у вирішенні проблем, пов'язаних з підвищенням рівня безпеки;

- вжиття заходів щодо підвищення рівня правової культури населення (в тому числі у закладах освіти, починаючи з дошкільних, оскільки саме з дитячого віку має починатися формування законослухняної поведінки, поваги до закону);

- проведення роботи з розміщення у громадських місцях, засобах масової інформації, Інтернеті інформації щодо номерів контактних телефонів регіональних підрозділів правоохоронних органів, графіків прийому громадян посадовими особами зазначених органів, номерів «телефонів довіри».

Співпраця з місцевими партнерами є основою функціонування СоР. Практикується співпраця з органами державної та місцевої влади, бізнесовими структурами, недержавними організаціями, навчальними закладами, молодіжними об'єднаннями, членами громад, ЗМІ тощо.

Законом України «Про Національну поліцію» визначено необхідність встановлення виключно партнерських засад взаємодії поліції і населення. Зокрема, розділ «Громадський контроль Національної поліції» передбачає: звіт про поліцейську діяльність; прийняття резолюції недовіри керівникам органів поліції; взаємодію між керівниками територіальних органів поліції та представниками органів місцевого самоврядування.

Ще одним способом активної взаємодії поліції з громадою є діяльність груп превентивної комунікації або «поліції діалогу». Відповідно до п. 5 доручення Національної поліції «Про запровадження в територіальних органах і підрозділах Національної поліції постійно діючих робочих груп поліцейських з питань комунікації з організаторами та учасниками масових заходів», групи превентивної комунікації слід залучати під час проведення:

- масових заходів підвищеного ступеня ризику відповідно до критеріїв оцінювання;

- мирних зібрань біля органів влади та на об'єктах транспорту незалежно від їх ступеня ризику.

Поліція діалогу — постійна поліцейська група превентивної комунікації ГУНП — це організаційна форма взаємодії структурних підрозділів апарату Головного управління та відділів і відділень поліції ГУНП, утворена з метою апробації в Україні європейських стандартів у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку в публічних місцях під час проведення масових заходів,

виникнення надзвичайних подій та суспільних процесів, що можуть впливати на стан правопорядку для забезпечення прав і свобод громадян.

Основним завданням створених груп є налагодження ефективного діалогу та взаєморозуміння між поліцією та громадянами, аби запобігати конфліктам і сутичкам під час проведення масових заходів. Вони постійно підтримують діалог з організаторами та учасниками заходу, уважно відстежують потенційні джерела виникнення небезпеки та покликана знизити ризик насильства під час різноманітних масових заходів. До їх складу входять поліцейські, котрі уміють встановлювати контакти, підтримувати бесіду з іншими людьми, здатні змінювати стиль спілкування в залежності від ситуації, досягати компромісу із співрозмовником та мають високий рівень самоконтролю над емоціями у стресових ситуаціях. До груп діалогу входять не лише чоловіки, а й жінки-поліцейські.

З учасниками груп постійно проводяться навчання на яких вивчають покращення ведення перемовин з учасниками масових заходів з метою попередження порушення ними громадського порядку та уникнення силового втручання.

Поліцейські навчаються виявляти та оцінювати ризики під час проведення масових заходів, попереджувати конфліктні ситуації, роз'яснювати дії поліції і зупиняти агресивних громадян не силовими методами, а словом.

Представники Нацполіції вказують на те, що діяльність поліції діалогу починається ще до самої акції.

«Ми працюємо з людьми, організаторами, учасниками заздалегідь. Тому що, коли люди приходять на якусь акцію, вони мають вже знати, що це може бути, які юридичні наслідки», – стверджує Інна Глега.

саму потребу в залученні «мирних» поліцейських визначають на основі низки чинників. Оцінюється кількість, місце проведення, дуже багато факторів, які впливають на безпечне проведення мирного зібрання, зокрема й визначається потенційний конфлікт інтересів кількох різнополярних, по-різному політично спрямованих акцій, визначається, чи може між ними виникнути якийсь конфлікт.

Як діють поліцейські комунікації?

Основна мета – налагодження взаємодії та довіри. В тому числі роз'яснення чинного законодавства України: що можна робити, що неможна, а у випадку порушень, які можливі санкції, тобто це роз'яснення громадянам їхніх прав, обов'язків і можливих наслідків.

«Перемовини з організаторами акцій, зняття напруження між людьми, роль активного слухача та в деяких випадках навіть досвідченого психолога – все це є складовими служби антиконфліктних груп», – зазначають в Нацполіції.

В разі необхідності знизити напруження без демонстрації сили можуть залучатися підрозділи ТОР (тактико-оперативного реагування патрульної поліції) Підрозділ тактико-оперативного реагування здебільшого задіюється на акціях протесту і мітингах чим саме забезпечується охорона громадського порядку, в решту часу підрозділ патрулює вулиці міста. Поліцейські роти ТОР відпрацьовують ті виклики, де потрібна силова підтримка екіпажам патрульної

поліції під час виникнення надзвичайних ситуацій. Часто це бувають масові бійки, розбої, грабежі, тілесні ушкодження, різноманітні масові заходи тощо.

4. Приклади спільних проектів Національної поліції та громадськості

Ідеї спільних проектів з органами правопорядку можуть бути різними, головне, щоб вони відповідали безпековим потребам громади та були орієнтовані для різних груп населення (наприклад, молодь, літні люди, підприємці, вразливі та інші групи населення).

В українському виданні посібника «Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика» міститься опис 30-ти проектів співпраці з поліцією, які виконувалися в 23 державах-членах ЄС і висувалися на отримання Європейської нагороди за попередження злочинності в 2012 році.

Вивчення цього європейського досвіду також допоможе в підготовці якісного проекту співпраці з поліцією.

Ярмарок безпеки

Ярмарок безпеки – це захід, метою якого є максимальне залучення громадськості та органів правопорядку до інформування населення про проблеми та заходи безпеки.

Під час такого заходу мешканці отримують консультації з важливих для них питань, спілкуються з поліцейськими, отримують методичні матеріали та ін.

Особиста безпека літніх людей

Жертвами шахрайства часто стають найменш соціально захищена верства населення – літні люди. Тому, важливо розробити заходи щодо превенції правопорушень, які б підвищили рівень безпеки літніх громадян.

Такими ініціативами можуть бути: відвідування літніх людей з метою з'ясування проблем безпеки за місцем проживання, розповсюдження роздаткових матеріалів та проведення навчання для ознайомлення з роботою та завданнями поліції.

Також, можна провести кампанію «від дверей до дверей» для перевірки замків та ін., для захисту домівок від злочинів.

Проект «Сусідська варта»

В рамках цієї програми сусідів кварталу (району) заохочують знайомитися, створювати квартальні асоціації і обмінюватись інформацією щодо питань безпеки.

Способи комунікації можуть бути різними, наприклад, групи в соціальних мережах, телефонна лінія, особисті зустрічі тощо. Учасники повідомляють про підозрілу активність у їхньому кварталі в поліцію. Вони також попереджають одне одного, тим самим допомагають запобігти злочинам.

Перевагою такої форми взаємодії є мобілізація поінформованих громадян з метою попередження правопорушень, спільне вирішення проблем та участь поліції. Проект вже діє у Борисполі, Рівному, Луцьку, Хмельницькому, Чернівцях, Херсоні, Полтаві та Кривому Розі.

Проект «Безпечний будинок»

Проект «Безпечний будинок» входить до єдиної стратегії розвитку системи МВС та має об'єднувати зусилля правоохоронців, місцевої влади, комітетів самоорганізації населення та об'єднань співвласників багатоквартирних будинків задля безпеки громадян.

Ця програма допомагає мешканцям багатоповерхівок самим визначитись із рівнем власної безпеки. Під час реалізації проекту учасники обстежують будівлі та оцінюють їх технічну укріпленість (освітленість, можливість доступу сторонніх осіб, наявність ґрат на вікнах першого поверху, стан прибудинкової території, безпека дитячих майданчиків, наявність відеоспостереження).

На підставі аналізу місць ризику поліцейські спільно з головами ОСББ, представниками місцевої влади та жителями усуватимуть фактори, які можуть сприяти вчиненню злочинів. Зокрема шляхом встановлення відеокамер, наближення маршрутів патрулювання, залученням додаткових сил поліції.

Проект «Молодіжна ліга майбутніх поліцейських»

В Донецькій області діє громадська організація «Молодіжна ліга майбутніх поліцейських». Її метою є здійснення діяльності, спрямованої на реалізацію та захист прав і свобод, творчих здібностей, удосконалення морального, патріотичного виховання молоді, підвищення її правосвідомості, що направлене на профілактику скоєння правопорушень, бездоглядності та безпритульності, надання їм можливостей для самореалізації та підвищення їх творчої активності.

Членами організації є молодь віком від 14 до 35 років, яка має бажання сприяти чи має зацікавленість у діяльності Національної поліції, прагне до вивчення військово-спеціальної і фізичної підготовки, історичних традицій України.

Проект «Шкільний офіцер поліції»

Головним завданням проекту «Шкільний офіцер поліції» є створення безпечного середовища у загальноосвітніх навчальних закладах. Воно реалізується через здійснення ефективної профілактики правопорушень серед учнів, застосування відновних практик задля попередження конфліктів, правопорушень та інших негативних явищ.

Українські спеціалісти разом із канадськими колегами розробили методичні рекомендації до програми «Школа і поліція» щодо проведення просвітницько-профілактичних занять з учнями 1-11 класів. В подальшому її ухвалило Міністерство освіти і науки України для використання у загальноосвітніх навчальних закладах.

Для участі у програмі в якості шкільних офіцерів відібрали патрульних поліцейських, які пройшли тренінг та приступили до втілення проекту.

Окремим напрямком роботи шкільних офіцерів є налагодження взаємодії з батьками. В цілому вони позитивно ставлять до шкільних офіцерів.

Проте трапляються і випадки, коли батьки, на жаль, не розуміють, що саме вони несуть повну відповідальність за здоров'я та благополуччя своєї дитини, а деякі методи виховання, що вони ними користуються, не завжди ефективні для сучасної молоді.

Проект «Тонка синя лінія»

«Тонка синя лінія» - це приклад взаємодії громади й поліції, підтримка правоохоронців з боку небайдужих громадян. Прихильники цієї концепції

дотримуються головних принципів: вони не порушують закон, допомагають поліцейським у разі необхідності та з повагою ставляться до вартових правопорядку.

Так, у Києві програму «Тонка синя лінія» першим запустив ветеран війни України з Росією, засновник бренду Veterano (бізнес, заснований ветеранами АТО) Леонід Остальцев. Київський заклад Pizza Veterano першим вивісив синю стрічку і видав патрульним дисконтну картку.

За словами Остальцева, відтак копії можуть зайти до піцерії та інших ветеранських закладів і безкоштовно, або із суттєвою знижкою, випити каву або чай.

Протидія вживанню наркотиків: проект «Живи!»

Цей проект реалізується в місті Харкові та спрямований на боротьбу з наркоманією серед неповнолітніх.

Він стартував в усіх районах міста, а до його реалізації приєднуються, окрім поліцейських, активні жителі міста, представники громадських організацій, батьківських комітетів та міської адміністрації.

В рамках проекту проводяться тренінги по психології, спортивні заходи для молоді, створено єдиний штаб для збору інформації про проблемні ділянки районів і оперативного реагування на сигнали, що надходять. Крім того представники проекту на своїх акціях «Намалюй життя» регулярно зафарбовують адреси онлайн магазинів із розповсюдження наркотиків.

5. Практичні рекомендації щодо культури спілкування працівників поліції з громадянами

Поліцейський повинен:

- бути привітним і усміхненим (враховуючи, звісно, обставини, за яких відбувається спілкування), а також користуватися відкритими позами і жестами;
- не використовувати категоричну, ненормативну та жаргонну лексику;
- виконуючи службові обов'язки проявляти чуйність до оточуючих, що цілком відображає такий вид превентивних заходів, як поліцейське піклування;
- при зверненні громадян завжди уважно вислухати та надати вичерпну, зрозумілу відповідь. Якщо відповідь виявиться незрозумілою, не дратуватися і, не підвищуючи голосу, повторити її, роз'яснити сенс сказаного. Якщо не зможе відповісти на поставлене запитання, то пояснити, куди можна звернутися для вирішення питання;
- поважати людей, мати гарні манери, допомагати людям;
- при потребі – переводити через дорогу літню людину, людину з вадами зору; зупинити рух автотранспорту, щоб дати можливість малюкам із дитячого садка перейти вулицю;
- не приймати рішення, керуючись упередженнями та стереотипами. Наприклад, людина, яка впала чи лежить на вулиці, не обов'язково є п'яницею або безхатьком; можливо, вона хвора і потребує невідкладної допомоги. Вміти

надати першу медичну допомогу постраждалому – обов’язок працівника поліції;

- у випадку, якщо буде необхідність зробити громадянину зауваження, необхідно це зробити якомога коректно, а саме підійти до громадянина, назвати своє звання та прізвище, віддати військове вітання і в коректній формі, не вступаючи в суперечку, роз’яснити, в чому полягає порушення і яку відповідальність за нього встановлено;

- у випадку необхідності, залежно від конкретної ситуації, запропонувати громадянину пред’явити паспорт, посвідчення водія або інші документи;

- перевіряючи документи, пам’ятати, що будь-який громадянин, якого зупиняє працівник поліції за те чи інше порушення, відчуває, як правило, своєрідне почуття, що здатне корінним чином міняти його поведінку. Ввічлива людина може раптом стати грубою, привітлива – агресивною, врівноважена – нетерплячою, спокійна – дратівливою і, нарешті, сором’язлива – рішучою. Для того щоб уникнути неприємних інцидентів, працівник поліції має завжди залишатися спокійним, ввічливим, уважним, готовим до рішучих дій;

- не підвищувати голосу, якщо той, кого перевіряють, веде себе грубо. Необхідно довести до його відома, що за ображення службової особи він може бути притягнутий до відповідальності. Уважно вислухати пояснення громадянина і, якщо в його діях присутні пом’якшувальні вини обставини, обов’язково врахувати їх, приймаючи рішення. Різкість та іронія в розмові з людиною, яку перевіряють, неприпустимі;

- бути стриманими із громадянином, котрий знаходиться в нетверезому стані, навіть якщо він веде себе неправильно. На початку голосно, щоб чули оточуючі, вимагати від такого громадянина зупинити порушення порядку. Якщо це не допоможе, роз’яснити, яку відповідальність тягне за собою його поведінка, і після цього вживати рішучих заходів щодо запобігання порушенню громадського порядку;

- ніколи не відповідати грубістю, особливо під час затримання злочинців і осіб, підозрюваних у скоєнні злочину. Використовуючи найменшу помилку у поведінці працівника поліції, ті намагаються підбурювати до групових хуліганських дій. Слідкувати за тим, щоб своєю поведінкою не спровокувати небажане розгортання подій;

- завжди вчиняти правомірні дії, зрозумілі для оточуючих і обов’язково виражені в тактовній формі;

- під час бесіди бути уважним. Не перебивати свого співрозмовника і не змушувати його повторювати одне й те саме кілька разів. На поставлене запитання давати коротку вичерпну відповідь. В якому б напрямку не розвивалася бесіда, не втрачати самоконтролю, бути стриманим, ввічливим;

- вставати, якщо встав співрозмовник. Проявляти інтерес до всього, про що з поліцейським говорять, і не поглядати на годинник, висловлюючи бажання швидше закінчити зустріч;

- прощаючись, подякувати за те, що громадянин приділив увагу.

Список використаної літератури:

1. Багній А. Community Policing – це коли поліцейський після роботи грає з підлітками у дворі в баскетбол. DreamKyiv. 2018. URL: <http://dreamkyiv.com/pro-community-policing/>.
2. Пам'ятка працівника Національної поліції України : Інформаційно-довідкові матеріали з питань професійного спілкування поліцейських / [уклад.: Клименко І. В., Швець Д. В., Євдокімова О. О., Посохова Я. С.] ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2017. 52 с.
3. Про участь громадян в охороні громадського порядку і державного кордону: Закон України від 22.06.2000 № 1835-III URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1835-14>.
4. Громадськість і органи правопорядку: контроль, моніторинг, співпраця / [О. Банчук, Ю. Гаджиєва, Б. Малишев, С. Перникоза, У. Шадська]; Практичний посібник. За заг. ред. О. Банчука. К.: ФОП Москаленко О.М., 2017. 75 с.
5. МФ «Відродження». *Матеріали програми «Права людини та правосуддя»*. URL: https://www.irf.ua/program/human_rights/.
6. Поліцейська діяльність, орієнтована на громаду, в Європі: концепції, теорія та практика. Серія посібників EUCPN. К. 2015. С. 76, 126 URL: http://pravo.org.ua/img/books/files/14586534582015_community_oriented_policing_in_europe.pdf (дата звернення 22.05.2019)
7. Офіційний сайт Національної поліції. URL: <https://www.npu.gov.ua/news/golovne/komunikacziya-z-gromadoyu-stala-zavdanniam-1-v-roboti-policzejskix-glava-vidomstva/>.

Практичне заняття: Взаємодія з населенням на засадах партнерства

Навчальні питання:

1. Community policing як партнерство між поліцією та громадою.
2. Обґрунтування необхідності застосування моделі Community policing.
3. Організація діяльності громадських формувань із забезпечення публічної безпеки та порядку. Інститут волонтерства.
4. Приклади спільних проєктів Національної поліції та громадськості.
5. Практичні рекомендації щодо культури спілкування працівників поліції з громадянами.

Навчальна мета заняття:

Визначити для курсантів поняття взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства; сформувати у курсантів поняття та уявлення щодо спільних проектів поліції і громади; з'ясувати в чому полягає висловлення резолюції недовіри, яким чином відбувається звітування поліції перед громадськістю та інші види громадського контролю; дослідити діяльність поліції комунікації та підрозділів ТОР; визначити практичні питання реалізації спільних проектів поліції з населенням.

Кількість годин: 4. Місце проведення: аудиторія.

План проведення заняття:

Перш за все необхідно ознайомити курсантів з теоретичними засадами діяльності поліції у сфері превентивної діяльності та перевірити їх теоретичну підготовку. На цьому занятті відпрацьовуються знання щодо взаємодії поліції з населенням на засадах партнерства; визначення та аналіз видів громадського контролю. Обговорюється діяльність поліції комунікації та підрозділів ТОР

Для закріплення теоретичних навичок на практиці курсанти повинні визначити специфіку діяльності громадських формувань із забезпечення публічної безпеки та порядку, поліції діалогу та підрозділів ТОР. Курсанти об'єднуються у групи і демонструють на практиці діяльність вищенаведених підрозділів.

Курсантам пропонується розробити та сформулювати власну модель спільного проекту взаємодії поліції із громадою.